

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU9

Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och förslag till ändringar i bl.a. utlänningslagen och offentlighets- och sekretesslagen. Förslagen syftar till att anpassa svensk rätt till EU:s nya regelverk om Schengens informationssystem (SIS). Förslagen lämnas med anledning av tre nya EU-förordningar om SIS som antogs 2018. Förordningarna ska börja tillämpas fullt ut vid ett datum som kommissionen ska fastställa senast den 28 december 2021.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottet föreslår även att riksdagen avslår fyra motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, V) och ett särskilt yttrande (M, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:222 Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem	5
Reservationer	11
1. Tydligare kriterier för återkallelse av uppehållstillstånd, punkt 2 (V)	11
2. Användning av SIS-regelverkets möjligheter till kontroll, punkt 3 (SD)	11
3. Insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter, punkt 4 (SD)	12
Särskilt yttrande.....	13
Insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter, punkt 4 (M, KD).....	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen	14
Följdmotionerna	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem,
2. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
3. lag om ändring i offentlighets och sekretesslagen (2009:400),
4. lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27),
5. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:222 punkterna 1–5.

2. Tydligare kriterier för återkallelse av uppehållstillstånd

Riksdagen avslår motion

2021/22:409 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V).

Reservation 1 (V)

3. Användning av SIS-regelverkets möjligheter till kontroll

Riksdagen avslår motion

2021/22:1037 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

4. Insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter

Riksdagen avslår motion

2021/22:1037 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (SD)

Stockholm den 16 november 2021

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S), Mikael Damsgaard (M) och Leila Ali-Elmi (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:222 Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem. I propositionen föreslår regeringen en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem samt ändringar i bl.a. utlänningslagen och offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med lagförslagen är att anpassa svensk rätt till EU:s nya regelverk om Schengens informationssystem.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I betänkandet behandlar utskottet även två motioner som har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem. Riksdagen antar vidare regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen, offentlighets- och sekretesslagen, utlänningsdatalagen och lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Syftet med lagförslagen är att anpassa svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tydligare kriterier för återkallelse av uppehållstillstånd, användning av SIS-regelverkets möjligheter till kontroll samt insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter.

Jämför reservation 1 (V), 2 (SD) och 3 (SD) samt det särskilda yttrandet (M, KD).

Bakgrund

Schengens informationssystem (SIS) är ett system som Schengenländerna använder för att utbyta information med varandra inom ramen för polissamarbete, straffrättsligt samarbete och migrationskontroll. SIS består dels av ett centralt datasystem, dels av nationella datasystem i de deltagande medlemsstaterna. Regelverket innehåller bestämmelser som möjliggör eller kräver att medlemsstaterna lägger in olika typer av registreringar i SIS. Vissa typer av registreringar syftar till att informera övriga medlemsstater om ett visst förhållande, t.ex. att en person har nekats inresa till det registrerande landet. Andra registreringar syftar i stället till att andra medlemsstater ska bistå det registrerande landet med en viss åtgärd, t.ex. att gripa en efterlyst person eller att undersöka ett föremål.

SIS inrättades ursprungligen på grundval av bestämmelser i Schengenkonventionen. Under 2006 och 2007 antogs ett nytt regelverk för SIS, varpå en ny och mer avancerad version av SIS lanserades 2013 under benämningen SIS II. Användningen av SIS inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete kom att regleras i ett rådsbeslut, medan användningen av SIS inom området gräns- och migrationskontroll kom att regleras i SIS II-förordningen.

I november 2018 antogs tre nya EU-förordningar om SIS: polisförordningen, gränsförordningen och återvändandeförordningen. Förordningarna

trädde i kraft den 27 december 2018 men ska börja tillämpas stegvis. Kommissionen ska senast den 28 december 2021 anta ett beslut som fastställer när den nya versionen av systemet SIS tas i drift och SIS II-regelverket upphör att gälla.

Propositionen

Svensk lag ska anpassas till det nya EU-regelverket om SIS

I departementspromemorian Ett nytt regelverk för Schengens informationssystem (SIS) (Ds 2019:27) lämnas förslag till de lagändringar som ansetts nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden enligt SIS-förordningarna. Promemorian remissbehandlades under perioden december 2019–mars 2020. I propositionen anges att flera remissinstanser har uttryckt att förslagen i departementspromemorian är alltför begränsade och att det vore önskvärt att utnyttja fler av de möjligheter som SIS-förordningarna medger.

Regeringen anger i propositionen att det krävs skyndsamma anpassningar av svensk rätt till det nya EU-regelverket, eftersom den nya versionen av SIS snart ska tas i bruk. Därför bedömer regeringen att utgångspunkten bör vara att endast de anpassningar av svensk rätt som krävs för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt SIS-förordningarna ska göras. Vidare anser regeringen att de bedömningar som har legat till grund för bestämmelser i nuvarande författningar som utgångspunkt bör godtas.

När det gäller det önskemål som förts fram i bl.a. Polismyndighetens remissvar om utökade möjligheter att ta upp fotografier och fingeravtryck för sökningar i SIS konstaterar regeringen att detta bemöttes i samband med att anpassningar av svensk rätt gjordes med anledning av ändringar i SIS II-regelverket (se prop. 2020/21:6). Den 28 december 2020 trädde den nya bestämmelsen 9 kap. 8 f § utlänningslagen (2005:716) i kraft som innebär en sådan utökad möjlighet i samband med gränskontroller.

Vidare anger regeringen att Polismyndighetens hemställan om en allmän översyn av det nationella regelverket om bl.a. insamling av biometriska uppgifter för att stärka den brottsbekämpande verksamheten bereds inom Regeringskansliet. Regeringen konstaterar att nya regler på nationell nivå om att ta upp och använda biometriska uppgifter kan påverka de framtida möjligheterna till sökningar i SIS.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att lagen om Schengens informationssystem ska upphävas och att en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem ska införas. Vidare föreslås en ändring i utlänningslagen om återkallelse av uppehållstillstånd och nationell visering, som beskrivs mer utförligt i nästa avsnitt. Slutligen föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), utlänningsdatalagen (2016:27) och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Förslagen innebär bl.a. att sekretess för uppgifter som avser registreringar i SIS omfattar nya

registreringskategorier och att sekretessen för sådana uppgifter ska gälla hos fler myndigheter än i dag.

Återkallelse av uppehållstillstånd och nationell visering

Artiklarna 27–30 i gränsförordningen och 9–12 i återvändandeförordningen innehåller bestämmelser om att medlemsstater i vissa fall är skyldiga att genom ett fastlagt samrådsförfarande utbyta information med varandra. Artiklarna innebär ett krav för en medlemsstat att i vissa fall överväga om det finns skäl att återkalla ett uppehållstillstånd eller en nationell visering och då ta hänsyn till skälen till att en annan medlemsstat har gjort, eller överväger att göra, en registrering i SIS som rör utlänningen. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att lydelsen av 7 kap. 5 § utlänningslagen ska ändras.

Regeringens förslag innebär att ett uppehållstillstånd får återkallas i fler situationer än vad som gäller i dag samt att även en nationell visering får återkallas. Enligt förslaget får ett uppehållstillstånd eller en nationell visering efter samråd återkallas för en utlänning i två situationer. Den ena situationen är att det i SIS har gjorts en registrering om återvändande enligt återvändandeförordningen eller en registrering om nekad inresa och vistelse enligt gränsförordningen gällande utlänningen. Den andra situationen är att en annan medlemsstat har fattat ett beslut om återvändande, nekad inresa och vistelse eller återreseförbud och överväger att i SIS göra en registrering om återvändande enligt återvändandeförordningen eller en registrering om nekad inresa och vistelse enligt gränsförordningen gällande utlänningen. I båda situationerna krävs det att det finns tillräckliga skäl för återkallelse.

Regeringen konstaterar att rekvisitet tillräckliga skäl även finns i den nuvarande lydelsen av 7 kap. 5 § utlänningslagen. Enligt regeringen bör uttalandena i tidigare förarbeten i stor utsträckning fortfarande vara relevanta vid bedömningen av om återkallelse ska ske eller inte. Det bör dock beaktas att gränsförordningen och återvändandeförordningen, till skillnad mot Schengenkonventionen, betonar att den beviljande medlemsstaten i enlighet med sin nationella rätt ska beakta de eventuella hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten som den berörda tredjelandsmedborgarens närvaro kan utgöra på medlemsstaternas territorium. Den tillämpande myndigheten ska fortfarande i varje enskilt fall avgöra om förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda. Regeringen konstaterar att varken gränsförordningen eller återvändandeförordningen innebär någon skyldighet för den beviljande medlemsstaten att återkalla uppehållstillståndet.

Regeringen anser att det är rimligt att det även vid återkallelse av en nationell visering krävs att det finns tillräckliga skäl för det. Även i detta fall ska såväl den andra medlemsstatens som Schengenstaternas gemensamma intressen beaktas. Vidare menar regeringen att det är rimligt att skälet till att personen är registrerad i SIS vägs in i bedömningen av om den nationella viseringen bör återkallas. Liksom vid återkallelse av uppehållstillstånd bör dock enligt regeringen även hänsyn tas till de intressen som en nationell

visering tillgodoser. Enligt 3 kap. 4 § utlänningslagen får en nationell visering beviljas om det finns särskilda skäl. Det kan t.ex. handla om att nära släktingar önskar vistas här i landet för släktbesök längre tid än tre månader eller affärsbesök. Att en nationell visering i regel tillgodoser mindre angelägna intressen än ett uppehållstillstånd bör rimligen få genomslag i bedömningen av om den nationella viseringen bör återkallas. Detta innebär enligt regeringen att det inte behöver finnas lika starka skäl för att återkalla en nationell visering som för att återkalla ett uppehållstillstånd.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Kompletterande information

Polismyndighetens hemställen Stärkt brottsbekämpning med stöd av biometriska uppgifter

Den 14 juni 2019 lämnade Polismyndigheten in en hemställen till Justitiedepartementet, rubricerad Stärkt brottsbekämpning med stöd av biometriska uppgifter. I skrivelsen begärs att regeringen gör en översyn av regleringen om insamling, lagring och användning av biometriska uppgifter för att stärka den brottsbekämpande verksamheten. I skrivelsen redogör Polismyndigheten för ett växande behov av tillgång till biometriska uppgifter, bl.a. fingeravtryck, fotografier och dna. Polismyndigheten konstaterar att det på EU-nivå pågår arbete med flera rättsakter som rör polisens möjligheter att använda biometriska uppgifter till stöd för identifiering av personer i det brottsbekämpande arbetet, men att anpassningar även behövs i nationell rätt. Polismyndigheten ser behov av författningsändringar vad gäller både förutsättningarna enligt bl.a. rättegångsbalken för att samla in biometriska uppgifter och förutsättningarna enligt framför allt dataskyddsregleringen för att lagra och använda sådana uppgifter i brottsbekämpande syfte.

Biometriutredningen

Regeringen beslutade den 20 maj 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över förutsättningarna för att använda biometri som verktyg i brottsbekämpningen (dir. 2021:34). Syftet är att fler personer som misstänks för brott ska kunna identifieras med hjälp av fingeravtryck, dna, ansiktsbilder eller liknande information om individuella kännetecken. Uppdraget gäller de rättsliga möjligheterna att samla in, lagra och använda sådan information.

Enligt direktiven ska utredaren bl.a.

- lämna förslag som gör att fingeravtryck, dna, ansiktsbilder eller liknande information om personer som är misstänkta eller dömda för brott kan samlas in för registrering i Polismyndighetens register på ett mer enhetligt, heltäckande och ändamålsenligt sätt än i dag

- lämna förslag som gör att informationen kan lagras i Polismyndighetens register på ett mer enhetligt och ändamålsenligt sätt än i dag
- ta ställning till om Polismyndigheten ska kunna använda ansiktsbilder eller fingeravtryck från brottsutredningar för att söka i t.ex. passregistret, Transportstyrelsens register över körkort eller Migrationsverkets register i syfte att identifiera personer som misstänks för brott
- lämna nödvändiga författningsförslag.

I direktiven anges att utredaren noga ska väga behovet av en effektiv brottsbekämpning mot den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet. Utredningen, som antog namnet Biometriutredningen (Ju 2021:05), ska redovisa uppdraget senast den 20 februari 2023.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:409 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att de situationer där ett uppehållstillstånd kan återkallas definieras på ett tydligt och rättssäkert sätt. Motionärerna menar att den föreslagna lydelsen av 7 kap. 5 § utlänningslagen öppnar för godtyckliga bedömningar. Motionärerna pekar på att detta får långtgående konsekvenser för personer som riskerar att få sitt uppehållstillstånd återkallat på oklara grunder.

I kommittémotion 2021/22:1037 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att en utredning ska tillsättas i syfte att ta vara på de möjligheter till bättre kontroll som finns genom SIS-regelverket. Motionärerna menar att de nödvändiga författningsändringar som föreslås i propositionen inte är tillräckliga och att alla tillgängliga medel behöver användas för att motverka brottslighetens utveckling. Mot bakgrund av vad som anges i Polismyndighetens hemställan om behovet av ny reglering och den tid som gått sedan dess föreslår motionärerna i yrkande 2 i samma motion ett tillkännagivande till regeringen om insamling och användning av biometriska uppgifter. Slutligen föreslår motionärerna i yrkande 3 att en utredning ska tillsättas och ges i uppdrag att göra en översyn av nationell lagstiftning för att möjliggöra lagring av biometriska uppgifter.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om att Polismyndigheten ska få större möjligheter att samla in, lagra och använda biometriska uppgifter, bl.a. våren 2020 i utskottets betänkande om polisfrågor (bet. 2019/20:JuU25 s. 36 f.). Utskottet konstaterade då att Polismyndigheten arbetar aktivt med frågor om att samla in och lagra biometriska uppgifter samt att myndigheten hade gjort en hemställan till Justitiedepartementet om en översyn av regleringen. Eftersom frågan bereddes inom Regeringskansliet såg utskottet inte anledning för riksdagen att vidta några sådana åtgärder som efterfrågades i motionerna. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena och

riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:256). Likalydande yrkanden behandlades genom s.k. förenklad beredning våren 2021 (bet. 2020/21:JuU23, rskr. 2020/21:395).

I samband med behandlingen av regeringens proposition Ändrade bestämmelser om fotografier och fingeravtryck i SIS II-regelverket (prop. 2020/21:6) behandlade utskottet under hösten 2020 ett motionsyrkande om att tillåta lagring av biometrisk information (bet. 2020/21:JuU7). Utskottet instämde i regeringens bedömning att fotografier och fingeravtryck somt tagits för en kontroll omedelbart bör förstöras när kontrollen är avslutad. Utskottet uttalade att den föreslagna lagstiftningen var väl avvägd och avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:55).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag syftar till att anpassa svensk rätt till EU:s nya regelverk om Schengens informationssystem. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om vilka lagändringar som krävs för att anpassa den svenska lagstiftningen till de tre nya EU-förordningar om SIS som snart ska börja tillämpas fullt ut. Eftersom den nya versionen av SIS tas i bruk inom kort instämmer utskottet i regeringens bedömning att endast de anpassningar som krävs för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt SIS-förordningarna bör göras. Mot denna bakgrund anser utskottet att den föreslagna lagstiftningen är väl avvägd och att riksdagen bör bifalla regeringens lagförslag.

Utskottet är av motsvarande skäl inte berett att ställa sig bakom ett tillkännagivande om tydligare kriterier för återkallelse av uppehållstillstånd och avstyrker därmed motion 2021/22:409 (V). Utskottet är inte heller berett att ta något initiativ med anledning av förslaget i motion 2021/22:1037 (SD) yrkande 1 om att tillsätta en ny utredning för att ta vara på de möjligheter till bättre kontroll som finns genom SIS-regelverket. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Utskottet noterar vidare att regeringen, bl.a. mot bakgrund av vad som framkommit i Polismyndighetens hemställan, i maj i år gav en särskild utredare i uppdrag att se över förutsättningarna för att använda biometri som verktyg i brottsbekämpningen. Förslagen i motion 2021/22:1037 (SD) yrkandena 2 och 3 om insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter får enligt utskottet delvis anses tillgodosedda genom den pågående Biometriutredningen, som ska redovisa sitt uppdrag i februari 2023. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att ställa sig bakom förslagen och avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

1. Tydligare kriterier för återkallelse av uppehållstillstånd, punkt 2 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:409 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V).

Ställningstagande

Det är viktigt att grunden för återkallelse av uppehållstillstånd är rättssäker, tydlig och transparent. Jag instämmer i den kritik som Asylrättscentrum och Röda Korset har framfört i sina remissvar om att det behövs en tydligare motivering av i vilka situationer återkallelse och längre visering kan aktualiseras. En otydlig reglering öppnar för godtyckliga bedömningar med långtgående konsekvenser för den person som på riskerar att få sitt uppehållstillstånd återkallat på oklara grunder. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att de situationer som innebär att ett uppehållstillstånd kan återkallas definieras på ett tydligt och rättssäkert sätt.

2. Användning av SIS-regelverkets möjligheter till kontroll, punkt 3 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:1037 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

SIS-regelverket ger utökade möjligheter till kontroll i brottsbekämpande syfte i ärenden med gränsöverskridande karaktär. Mot bakgrund av den rådande situationen i Sverige anser vi att det är synnerligen oroande att regeringens utgångspunkt är att endast de ändringar av svensk lag som krävs för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser ska genomföras. Vi menar att Sverige behöver använda alla tillgängliga medel för att motverka brottslighetens utveckling. Vi föreslår därför att en ny utredning ska tillsättas för att ta vara på de möjligheter till bättre kontroll som finns genom SIS-regelverket.

3. Insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter, punkt 4 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:1037 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I propositionen anges att Polismyndighetens hemställan Stärkt brottsbekämpning med stöd av biometriska uppgifter bereds inom Regeringskansliet, men att det inte funnits tid att bereda förslagen inom ramen för detta lagstiftningsärende. Mot bakgrund av vad Polismyndigheten anger i hemställan om behovet av en ny reglering och den tid som gått sedan hemställan gjordes i juni 2019 anser vi att det finns skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen om insamling och användning av biometriska uppgifter.

I hemställan pekar Polismyndigheten också på att förstörandet av biometriska uppgifter omedelbart efter kontroll och avslutad sökning medför problem och i förlängningen snarare kan innebära ökade integritetskränkningar. Lagring och användning av biometriska uppgifter är ett viktigt verktyg för att kunna kontrollera personer som reser in i Sverige och vistas inom riket. Vi anser därför att det är angeläget att en utredning tillsätts och ges i uppdrag att göra en översyn av nationell lagstiftning för att möjliggöra lagring av biometriska uppgifter.

Särskilt yttrande

Insamling, användning och lagring av biometriska uppgifter, punkt 4 (M, KD)

Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Mikael Damsgaard (M) anför:

Biometri är ett mycket kraftfullt verktyg i brottsbekämpningen. Vi har under flera år krävt en översyn av lagstiftningen för att ge polisen bättre förutsättningar att samla in, lagra och använda biometriska uppgifter. I en hemställan till regeringen 2019 begärde Polismyndigheten att regeringen skulle göra en översyn av regleringen om insamling, lagring och användning av biometriska uppgifter för att stärka den brottsbekämpande verksamheten. Trots att behovet har varit uppenbart under lång tid tillsatte regeringen en utredning om biometri i brottsbekämpningen först i maj 2021, dvs. två år efter Polismyndighetens hemställan.

Vi delar motionärernas uppfattning om att det är angeläget att frågan om lagring av biometriska uppgifter ses över. Frågan om hanteringen av biometrisk information är emellertid komplex och bör behandlas mer samlat än vad detta ärende medger. Utskottet kommer också under riksmötet att behandla andra förslag med en bredare ansats om översyn av regelverket och vi avser därför att återkomma till frågan i det sammanhanget. Mot den bakgrunden och att en utredning nyligen har tillsatts avstår vi från att nu reservera oss till förmån för motionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:222 Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Följdmotionerna

2021/22:409 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att de situationer där ett uppehållstillstånd kan återkallas definieras på ett tydligt och rättssäkert sätt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1037 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillvaratagande av möjligheter till bättre kontroll och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upptagning och användning av biometrisk information och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagring av biometrisk information och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag kompletterar

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006, och

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU.

Termer och uttryck i lagen har samma betydelse som i EU:s förordningar om Schengens informationssystem.

Förhållandet till annan reglering

2 § Denna lag gäller utöver brottsdatalagen (2018:1177).

3 § Vid behandling av personuppgifter som inte omfattas av brottsdatalagen (2018:1177) kompletterar denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Vid behandling av personuppgifter enligt första stycket gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Ett svenskt register som ska vara en del av Schengens informationssystem

4 § Polismyndigheten ska med hjälp av automatiserad behandling föra ett register som ska vara den svenska nationella delen av Schengens informationssystem.

Även Migrationsverket ansvarar för att i vissa fall föra in, uppdatera och radera registreringar i den svenska nationella delen av Schengens informationssystem. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att Migrationsverket i vissa fall får föra in, uppdatera och radera registreringar i den nationella delen av Schengens informationssystem.

Personuppgiftsansvar

5 § Polismyndigheten respektive Migrationsverket är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter i den svenska nationella delen av Schengens informationssystem som myndigheten utför.

Tillåten behandling

6 § Polismyndigheten och Migrationsverket får föra in uppgifter i registret endast om behandling av motsvarande slag av uppgifter är tillåten enligt någon annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2000:344) om Schengens informationssystem.

2 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 7 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 4 d §, och närmast före 1 kap. 4 d § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Återvändandeförordningen och gränsförordningen

4 d §

Med återvändandeförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

Med gränsförordningen avses Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006.

7 kap.

5 §¹

Uppehållstillstånd får återkallas för en utlännings om vilken uppgifter har registrerats i det register som avses i 1 § lagen (2000:344) om Schengens informationssystem med stöd av

Om det finns tillräckliga skäl får, efter samråd, uppehållstillstånd eller nationell visering återkallas för en utlännings om

1. det i Schengens informationssystem (SIS) har gjorts en

¹ Senaste lydelse 2010:381.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 av den 20 december 2006 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II), om det finns tillräckliga skäl för en återkallelse.

registrering om återvändande enligt återvändandeförordningen eller en registrering om nekad inresa och vistelse enligt gränsförordningen gällande utlänningen, eller

2. en annan medlemsstat har fattat ett beslut om återvändande, nekad inresa och vistelse eller återreseförbud, och överväger att i SIS göra en registrering om återvändande enligt återvändandeförordningen eller en registrering om nekad inresa och vistelse enligt gränsförordningen gällande utlänningen.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 2 §, 18 kap. 17 och 18 §§ och 37 kap. 6 och 7 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §¹

Bestämmelser som begränsar möjligheten att använda vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i

1. lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden, 2. lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete, 3. lagen (2000:344) om Schengens informationssystem, 4. lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, 5. lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete, 6. lagen (2003:1174) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar, 7. lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen, 8. lagen (1998:620) om belastningsregister, 9. lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning, 10. lagen (2015:63) om utbyte av upplysningar med anledning av FATCA-avtalet, 11. lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton, 12. lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet,	3. lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, 4. lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete, 5. lagen (2003:1174) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar, 6. lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen, 7. lagen (1998:620) om belastningsregister, 8. lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning, 9. lagen (2015:63) om utbyte av upplysningar med anledning av FATCA-avtalet, 10. lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton, 11. lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet,

¹ Senaste lydelse 2018:1245.

13. lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, och
14. brottsdatalagen (2018:1177).

12. lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, och
13. brottsdatalagen (2018:1177).

18 kap.

17 §²

Sekretess gäller i verksamhet som avser rättsligt samarbete på begäran av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, för uppgift som hänförs till en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål eller en angelägenhet som angår tvångsmedel, om det kan antas att det varit en förutsättning för den andra statens eller den mellanfolkliga domstolens begäran att uppgiften inte skulle röjas.

Motsvarande sekretess gäller hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet, Tullverket och Kustbevakningen för uppgift i en angelägenhet som avses i 3 § första stycket 1 och 5 lagen (2000:344) om Schengens informationssystem.

Motsvarande sekretess gäller hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet, Tullverket, Kustbevakningen, Skatteverket, Migrationsverket, Regeringskansliet och en utlandsmyndighet för uppgift som avser en registrering i Schengens informationssystem om

1. omhändertagande av en person som har efterlysts för överlämnande eller utlämning,
2. diskreta kontroller, undersökningskontroller eller särskilda kontroller, eller
3. okända efterlysta personer som söks för identifiering.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

18 §³

Sekretessen enligt 17 § andra stycket hindrar inte att en uppgift lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (2000:344) om Schengens informationssystem och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Sekretessen enligt 17 § andra stycket hindrar inte att en uppgift lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område och förordningen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem.

² Senaste lydelse 2017:1076.

³ Senaste lydelse 2018:1708.

37 kap.**6 §⁴**

Sekretess gäller hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet, Tullverket, Kustbevakningen och Migrationsverket för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men och uppgiften förekommer i en angelägenhet som avser en *framställning i det register som avses i 1 § lagen (2000:344) om Schengens informationssystem om*

1. omhändertagande av en person som har efterlysts för överlämnande eller utlämning,

2. att en person ska nekas tillträde till eller uppehållstillstånd i Schengenstaterna,

3. tillfälligt omhändertagande av en person med hänsyn till dennes eller någon annans säkerhet, eller

4. dold övervakning eller särskilda kontrollåtgärder.

Sekretess gäller hos en myndighet som prövar ansökningar om visering och uppehållstillstånd för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i en angelägenhet som avser en sådan framställning som avses i första stycket 2 under samma förutsättningar som anges i första stycket.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

7 §⁵

Sekretessen enligt 6 § hindrar inte att uppgift lämnas ut enligt vad som föreskrivs i *lagen (2000:344) om Schengens informationssystem och lagen (2018:1693) om polisens*

Sekretess gäller hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet, Tullverket, Kustbevakningen, *Skatteverket* och Migrationsverket för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men och uppgiften förekommer i en angelägenhet som avser en *registrering i Schengens informationssystem om*

1. omhändertagande av en person som har efterlysts för överlämnande eller utlämning,

2. en försvunnen person eller en sårbar person som behöver hindras från att resa,

3. diskreta kontroller, undersökningskontroller eller särskilda kontroller,

4. en okänd efterlyst person som söks för identifiering,

5. nekad inresa och vistelse, eller

6. återvändande.

Motsvarande sekretess gäller hos en myndighet som prövar ansökningar om visering, uppehållstillstånd eller medborgarskap.

Sekretessen enligt 6 § hindrar inte att *en* uppgift lämnas ut enligt vad som föreskrivs i *lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter*

⁴ Senaste lydelse 2014:633.

⁵ Senaste lydelse 2018:1708.

behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område och inom brottsdatalagens område. *inom brottsdatalagens område och förordningen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

4 Förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 5 § utlänningsdatalagen (2016:27) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Denna lag gäller inte när personuppgifter behandlas med stöd av

1. lagen (2000:344) om Schengens informationssystem,

2. lagen (2006:444) om passagerarregister,

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex), *eller*

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodac-uppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning).

1. lagen (2006:444) om passagerarregister,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex),

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodac-uppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning),

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860

¹ Senaste lydelse 2018:1611.

av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU, eller

7. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (1996:67),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2000:344) om

Schengens informationssystem,

5. lagen (2006:444) om	4. lagen (2006:444) om
passagerarregister, <i>eller</i>	passagerarregister,
6. lagen (2014:400) om	5. lagen (2014:400) om
Polismyndighetens	Polismyndighetens
elimineringsdatabas.	elimineringsdatabas,

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om

ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU, eller

9. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.